

Sprawa C-722/23 [Rugu]ⁱ

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data złożenia wniosku:

28 listopada 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour de cassation (sąd kasacyjny, Belgia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

22 listopada 2023 r.

Wnoszący skargę kasację:

AR

Cour de cassation (sąd kasacyjny, Belgia)

Postanowienie

[...]

AR, urodzony w [...] (Rumunia) w dniu [...]

zamieszkały pod adresem [...]

wobec którego wydano europejski nakaz aresztowania, wnoszący kasację

[...]

I. Postępowanie przed sądem

Kasacja dotyczy postanowienia z dnia 30 października 2023 r. wydanego przez cour d'appel de Bruxelles, chambre des mises en accusation (sąd apelacyjny w Brukseli, izba oskarżeń, Belgia).

[...]

ⁱ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa, która nie odpowiada rzeczywistej nazwie żadnej ze stron postępowania.

II. Postanowienie sądu

- 1 Wobec wnoszącego kasację, który jest obywatelem Rumunii, ale który wedle ustaleń sądu orzekającego w apelacji zamieszkuje w Belgii, władze Rumunii wydały w dniu 1 sierpnia 2023 r. europejski nakazu aresztowania w celu wykonania kary pozbawienia wolności w wysokości czterech lat.

Chambre du conseil (izba posiedzeń niejawnych) odmówiła wykonania europejskiego nakazu aresztowania, uzasadniając tę decyzję tym, że – w nawiązaniu do art. 4 pkt 5 loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen (belgijska ustawa z 19 grudnia 2003 r. o europejskim nakazie aresztowania; zwana dalej „ustawą z dnia 19 grudnia 2003 r.”) - warunki osadzenia w Rumunii naraziłyby wnoszącego kasację na ryzyko naruszenia jego praw podstawowych, w tym przypadku praw chronionych na mocy art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Chambre des mises en accusation (izba oskarżeń), orzekając w postępowaniu zainicjowanym apelacją złożoną przez prokuraturę, utrzymała w mocy to postanowienie, ale wskazała przy tym, że kara pozbawienia wolności w wymiarze czterech lat, wskazana w europejskim nakazie aresztowania, „będzie mogła zostać wykonana w Belgii” zgodnie z treścią art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. jako że ryzyko, którego urzeczywistnieniu ma zapobiec przepis art. 4 pkt 5 tej ustawy, dotyczy warunków wykonania orzeczonej kary w Rumunii, a nie postępowania, które doprowadziło do skazania wnoszącego kasację lub samego tego skazania.

To rozstrzygnięcie jest przedmiotem niniejszego postępowania.

- 2 Zarzut dotyczy naruszenia art. 25 decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej oraz art. 4 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r., a także art. 31 § 1 loi du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un État membre de l'Union européenne (ustawy o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności wydanych w państwie członkowskim Unii Europejskiej; zwana dalej „ustawą z dnia 15 maja 2012 r.”).

W kasacji podniesiono, że uznawszy, że w sprawie ma zastosowanie podstawa obligatoryjnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania z uwagi na istnienie poważnych powodów, by uznać, iż wykonanie tego nakazu mogłoby doprowadzić do naruszenia praw podstawowych wnoszącego kasację, sąd apelacyjny nie mógł postanowić o zastosowaniu skutków podstawy fakultatywnej odmowy, o której mowa art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. i, z uwagi na

to, że wnoszący kasację zamieszkuje w Belgii, nakazać wykonanie w tym państwie kary pozbawienia wolności orzeczonej w państwie wydającym nakaz.

- 3 Zgodnie z art. 1 ust. 2 decyzji ramowej Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (2002/584/WSiSW) państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami tej decyzji ramowej.

Z wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 17 grudnia 2020 r. w sprawach C-354/20 PPU i C-412/20 PPU wynika, że celem mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania jest w szczególności niedopuszczenie do sytuacji, w której osoba, której dotyczy nakaz, znajdująca się na terytorium innego państwa członkowskiego niż państwo, w którym miała popełnić przestępstwo, pozostałaby bezkarna.

Ponadto w wyroku z dnia 29 czerwca 2017 r. w sprawie C-579/15 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że właściwy sąd krajowy jest zobowiązany, z uwzględnieniem całości prawa wewnętrznego i przy zastosowaniu uznanych przez niego metod wykładni, do dokonania wykładni rozpatrywanych w sprawie w postępowaniu głównym przepisów krajowych, tak dalece, jak jest to możliwe, w świetle brzmienia i celu tej decyzji ramowej. Obowiązek ten, w sprawie, którą przedłożono wówczas Trybunałowi, polegał na tym, że w przypadku odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu przekazania osoby, wobec której w wydającym nakaz państwie członkowskim wydano prawomocny wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności, to same organy sądowe państwa członkowskiego wykonującego nakaz mają obowiązek zapewnienia rzeczywistego wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej tej osobie.

Niemniej jednak, zgodnie z art. 1 ust. 3 decyzji ramowej, obowiązek ten nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 4 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r., który stanowi transpozycję decyzji ramowej do porządku prawa belgijskiego, przewiduje, że należy odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli istnieją poważne powody, by uznać, że wykonanie to mogłoby doprowadzić do naruszenia praw podstawowych zainteresowanej osoby, które potwierdzono w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej. Stanowi to podstawę obligatoryjnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

Wreszcie zgodnie z art. 6 pkt 4 tejże ustawy, który stanowi transpozycję art. 4 ust. 6 decyzji ramowej, można odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli został on wydany w celu wykonania kary, a osoba, której dotyczy wniosek, przebywa lub zamieszkuje w Belgii i właściwe belgijskie organy władzy zobowiązują się wykonać tę karę zgodnie z prawem belgijskim.

W takim przypadku art. 38 § 1 ustawy z dnia 15 maja 2012 r. przewiduje, że sąd śledczy zatwierdza uznanie i wykonanie kary lub środka polegającego na pozbawieniu wolności wskazanych w orzeczeniu sądowym, którego dotyczy europejski nakaz aresztowania, i że karę tę wykonuje się zgodnie z przepisami tejże ustawy.

- 4 W ślad za kasacją rozważyć należy, czy w sytuacji, w której sądy państwa wykonującego europejski nakaz aresztowania stwierdziły, że przekazanie osoby, której dotyczy nakaz, państwu wydającemu ten nakaz rodzi ryzyko naruszenia praw podstawowych tej osoby, a że ryzyka tego nie da się uniknąć w rozsądnym terminie, i tym samym są one w obowiązku odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, te same sądy państwa wykonującego nakaz mogą mimo to, aby nie dopuścić do sytuacji, w której osoba, której dotyczy nakaz, znajdująca się na terytorium innego państwa członkowskiego niż państwo, w którym miała popełnić przestępstwo, pozostałaby bezkarna, orzec, że zachodzi podstawa do zarządzenia, zgodnie z przepisem, który stanowi transpozycję do porządku krajowego art. 4 ust. 6 decyzji ramowej, wykonania w państwie wykonującym europejski nakaz aresztowania kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec danej osoby w państwie wydającym europejski nakaz aresztowania, która to kara jest wskazana w tym nakazie.

Innymi słowy, pytanie dotyczy tego, czy stwierdzenie, że istnieje podstawa obligatoryjnej odmowy wykonania takiego europejskiego nakazu aresztowania, oznacza, że nie można zastosować skutków związanych z zaistnieniem podstaw fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, o której mowa w art. 4 ust. 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 roku?

- 5 Inaczej niż w sprawie, w której zapadł przywołany wcześniej wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-579/15, w niniejszej sprawie stwierdzenie, że osoba, której dotyczy nakaz, zamieszkuje w państwie wykonującym europejski nakaz aresztowania i że należy zastosować podstawę fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, o której mowa w art. 4 ust. 6 decyzji ramowej, nastąpiło po stwierdzeniu, że przekazanie tej osoby państwu wydającemu nakaz aresztowania niosłoby ryzyko naruszenia jej praw podstawowych, co w związku z czym należy zastosować podstawę obligatoryjnej odmowy wykonania nakazu, o której mowa w art. 4 ust. 5 ustawy z 19 grudnia 2003 roku.

Jedynie wykładnia art. 4 ust. 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. może pozwolić na udzielenie odpowiedzi na przytoczone wcześniej pytanie.

Należy zatem, zgodnie z treścią art. 267 akapit 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zgodnie z tym, co wskazano w sentencji.

- 6 W związku z tym, że wnoszący kasację został zwolniony w dniu 12 września 2023 r. decyzją sędziego śledczego pod warunkiem przestrzegania warunków ograniczających jego swobodę przemieszczania się i zakazu, w szczególności, wyjazdu za granicę, a która to decyzja będzie miała zastosowanie aż do momentu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, oraz biorąc pod uwagę jak istotna jest odpowiedź na zadane pytanie w tym zakresie, niniejszy sąd zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o rozważenie zastosowania trybu pilnego, o którym mowa w ostatnim akapicie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 25 września 2012 roku.
- 7 Postępowanie w sprawie kasacji zawiesza się do czasu wydania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczenia w przedmiocie wskazanego poniżej pytania.

Ze względu na powyższe niniejszy sąd

Postanawia zawiesić postępowanie do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie następującego pytania prejudycjalnego:

Czy w sytuacji, w której sądy państwa wykonującego europejski nakaz aresztowania stwierdziły, że w przypadku przekazania osoby, której dotyczy nakaz, państwu wydającemu ten nakaz istnieje ryzyko naruszenia praw podstawowych tej osoby związanego z wykonaniem kary orzeczonej za granicą, a zatem należy odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, art. 4 ust. 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi zezwala tym sądom państwa członkowskiego wykonującego nakaz, które stwierdzą, że osoba, której dotyczy nakaz, zamieszkuje w tym państwie, na uznanie, że zgodnie z przepisem transponującym art. 4 ust. 6 decyzji ramowej do krajowego porządku prawnego karę pozbawienia wolności orzeczoną w państwie wydającym europejski nakaz aresztowania, a która jest wskazana w tym nakazie, należy wykonać w państwie wykonującym europejski nakaz aresztowania.

[...]

[...] [data i podpisy]